

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Odnowiona agenda społeczna: Możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku”

COM(2008) 412 wersja ostateczna

(2009/C 182/14)

Sprawozdawca: **Evelyn REGNER**

Współsprawozdawca: **Antonello PEZZINI**

Dnia 2 lipca 2008 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów — Odnowiona agenda społeczna: Możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku

COM(2008) 412 wersja ostateczna.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 10 grudnia 2008 r. Sprawozdawcą była Evelyn REGNER, współsprawozdawcą — Antonello PEZZINI.

Na 450. sesji plenarnej w dniach 14–15 stycznia 2009 r. (posiedzenie z 14 stycznia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 162 do 21–25 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie odnowionej agendy społecznej i uważa go w kontekście innych bieżących inicjatyw społecznych za właściwy krok w kierunku modernizacji europejskiego państwa opiekuńczego, którego celem jest umożliwienie ludziom realizacji ich pełnego potencjału, oraz nadania Unii Europejskiej bardziej społecznego oblicza.

1.2 Wobec ogromnego ogólnoswiatowego kryzysu finansowo-gospodarczego tym większe znaczenie ma dążenie Unii Europejskiej do wzmocnienia społecznego i konkurencyjnego charakteru Europy. Z tego względu oprócz odnowionej agendy społecznej EKES zdecydowanie opowiada się za rzeczywistym społeczno-politycznym programem działań.

1.3 W komunikacie Komisji skoncentrowano się przede wszystkim na reagowaniu na nowe warunki. W szczególności dotyczy on dostosowania polityki społecznej do przemian zachodzących w społeczeństwach, ale przede wszystkim do przemian w gospodarce i na rynku pracy. Europa pilnie potrzebuje nowoczesnej polityki rynku pracy oraz silnych, zrównoważonych systemów społecznych sprzyjających zatrudnieniu.

1.4 EKES odnotowuje niechęć Komisji do dalszego rozwijania minimalnych standardów prawa pracy. W przeszłości stanowiły one podstawę europejskiej polityki społecznej oraz poprawy warunków życia i pracy, i z tego względu również w przyszłości powinny one, tam gdzie to konieczne i sensowne, stanowić element każdej agendy społecznej.

1.5 EKES wciąż stoi na stanowisku, że dialog społeczny pozostaje jednym z najważniejszych filarów europejskiego modelu społecznego, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim. Partnerzy społeczni odgrywają kluczową rolę we wszystkich aspektach przemian społecznych i z tego względu należy ich zaangażować w wypracowywanie, realizację i kontrolę wszystkich działań w ramach odnowionej agendy społecznej. W przyszłości dialog ze społeczeństwem obywatelskim będzie stanowić kolejny zasadniczy filar.

1.6 Konieczne jest wzmocnienie otwartej metody koordynacji, w szczególności dzięki dalszemu stosowaniu ambitnych celów ilościowych i jakościowych. Jednocześnie EKES zaleca silniejsze zaangażowanie Parlamentu Europejskiego oraz obowiązkowe uwzględnienie celów społecznych lub wytycznych w ramach zamówień publicznych.

1.7 EKES uważa, że przy stosowaniu, ujednocnianiu i kontroli wspólnych zasad *flexicurity* niezbędne jest wsparcie państw członkowskich przez Unię przy ścisłej współpracy z partnerami społecznymi. Z tego względu EKES opowiada się za ścisłym powiązaniem debaty w sprawie *flexicurity* z rozszerzeniem dialogu społecznego na wszystkich szczeblach i negocjacjami układów zbiorowych na odpowiednich szczeblach.

1.8 Zdaniem Komitetu konieczne jest uzupełnienie wspólnotowych działań wspierających równouprawnienie i osoby niepełnosprawne, zwalczających wykluczenie społeczne oraz wspierających aktywną integrację wzmocnionymi aktywnymi działaniami politycznymi, ukierunkowanymi również na zatrudnienie osób starszych, grupy ludności znajdujące się w trudnej sytuacji oraz bezrobotnych. Priorytetem musi być również zwalczanie ubóstwa.

1.9 Zdaniem EKES-u konieczne jest odpowiednie reagowanie na bieżące orzeczenia ETS, odnoszące się do delegowania pracowników i działań związków zawodowych. Zorganizowane przez Komisję forum dyskusyjne stanowi pierwszy krok. W szczególności konieczne jest wskazanie różnych alternatyw, w jaki sposób można zlikwidować sprzeczność między swobodami rynku wewnętrznego z jednej strony, a prawami podstawowymi z drugiej. Jeśli jest to konieczne i wskazane, należy jak najszybciej podjąć właściwe i konkretne działania służące ochronie pracowników, które uczynią jasnym, że ani swobody gospodarcze, ani reguły konkurencji nie mają pierwszeństwa przed podstawowymi prawami socjalnymi.

1.10 Wychodząc naprzeciw obawom znacznej części społeczeństwa europejskiego, że za 20 lat wiele osób nie będzie już miało zapewnionego dostępu do wysokiej jakości opieki zdrowotnej ⁽¹⁾, trzeba wypracować właściwe, jasne i przejrzyste cele oraz uzupełnić je odpowiednim monitorowaniem i promocją.

1.11 Oprócz nowych szans oraz zwiększenia stopy wzrostu gospodarczego i konkurencyjności, migracja wiąże się również z niekorzystnymi zjawiskami. W przyszłości Komisja powinna zbadać również te negatywne aspekty oraz opracować środki zapobiegawcze.

1.12 Podobnie jak Komisja, również EKES duże znaczenie przypisuje stosowaniu i realizacji obowiązujących przepisów. W tym kontekście, zwłaszcza w odniesieniu do dyrektywy o delegowaniu pracowników, same apele do państw członkowskich nie wystarczą. Trzeba tu w szczególności zwrócić większą uwagę także na opracowanie skutecznych środków w odniesieniu do sytuacji transgranicznych. Ponadto Komitet przyjmuje z zadowoleniem apel Komisji do wszystkich państw członkowskich, aby dawały przykład, ratyfikując i wdrażając konwencje MOP, które zostały przez MOP uznane za aktualne.

2. Wniosek Komisji

2.1 W dniu 2 lipca 2008 r. Komisja przedłożyła komunikat dotyczący odnowionej agendy społecznej ⁽²⁾. Stwierdzono w nim, że nowa rzeczywistość społeczna wymaga nowych rozwiązań. Tempo przemian jest duże. Polityka musi dotrzymać im kroku i reagować innowacyjnie i elastycznie na wyzwania globalizacji, postępu technologicznego i zmian demograficznych.

2.2 Komisja stwierdza, że potencjalny zakres działań jest bardzo szeroki, zatem konieczne jest ustanowienie priorytetów. Z tego względu agenda jest ukierunkowana na kilka kluczowych

dziedzin, w których środki podejmowane przez UE wnoszą wyraźną wartość dodaną i w których możliwe jest pełne przestrzeganie zasad pomocniczości i proporcjonalności.

- Dzieci i młodzież przyszłością Europy;
- Inwestowanie w ludzi, ilość i jakość miejsc pracy oraz nowe umiejętności;
- Mobilność;
- Dłuższe i zdrowsze życie;
- Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- Walka z dyskryminacją;
- Możliwości, dostęp i solidarność w kontekście międzynarodowym.

2.3 Działania podejmowane we wszystkich powyższych dziedzinach przyczyniają się do osiągnięcia trzech celów agendy — możliwości, dostępu i solidarności.

2.4 Zdaniem Komisji analiza obecnej sytuacji społecznej potwierdziła, że obywatele i zainteresowane podmioty oczekują od UE wypracowania europejskiej wartości dodanej dla rozwoju społecznego.

2.5 Komisja ma zamiar w dalszym ciągu wykorzystywać instrumenty traktatu WE (przepisy prawne, dialog społeczny, metodę wspólnotową, otwartą metodę koordynacji, alokację środków finansowych UE, angażowanie społeczeństwa obywatelskiego) oraz za pomocą szerokiego podejścia i lepszego połączenia instrumentów politycznych korzystać z synergii między tymi instrumentami. W tym kontekście duże znaczenie ma również koordynacja i nadzorowanie polityki gospodarczej i budżetowej.

3. Uwagi ogólne

3.1 W odnowionej agendzie społecznej Komisja twierdzi, że polityka UE już teraz ma silny wymiar społeczny i pozytywny wpływ społeczny. EKES zgadza się z tą opinią, dodając jednak, że UE powinna mieć silny wymiar społeczny i pozytywny wpływ społeczny, w szczególności w okresie kryzysu finansowego w przysłowiowej „globalnej wiosce”. Ten kryzys finansowy wywołuje kryzys gospodarczy i w europejskich państwach członkowskich pojawia się recesja. To z kolei oznacza trudności dla przedsiębiorstw oraz trudny okres dla pracowników i ogółu społeczeństwa. Chociaż polityka społeczna w znacznej mierze należy do kompetencji państw członkowskich, to Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy podjęte w 2007 r. przez Komisję wraz z analizą sytuacji społecznej oraz przedstawieniem odnowionej agendy społecznej i sądzi, że wspólna strategia może w przewidywanym czasie przyczynić się do przyszywanym poziomem dobrobytu. Niemniej sygnał społeczny wysyłany do obywateli Europy powinien być zdecydowanie mocniejszy.

⁽¹⁾ Patrz „Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years' time”, Analytic Report, maj 2008 r., punkt 2.9; Flash Eurobarometer Series #227.

⁽²⁾ COM(2008) 412 wersja ostateczna: komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów — „Odnowiona agenda społeczna: Możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku”.

3.2 Zasadniczo pozytywnie należy również ocenić fakt, że agenda nie ogranicza się wyłącznie do klasycznych dziedzin polityki społecznej, ale obejmuje również inne dziedziny, na przykład edukację, opiekę zdrowotną i dialog międzykulturowy.

3.3 Jednakże zdaniem Komitetu obecnie „tradycyjne” podejście wspólnotowe, nawet odnowione i rozszerzone na inne dziedziny, nie wystarczy. Nie można pominąć zagadnienia zasadniczego kierunku polityki makroekonomicznej. W przeciwnym razie istnieje niebezpieczeństwo, że istotne decyzje będą nadal podejmowane w oderwaniu od odczuwalnego wymiaru społecznego.

3.4 Komitet uważa, że społeczny wymiar Europy powinien znaleźć odzwierciedlenie między innymi w prawdziwie społecznym programie działań. Sama odnowiona agenda społeczna nie wystarczy. Program działań powinien opierać się na pozytywnej współpracy między państwami członkowskimi, a nie wyłącznie na konkurencyjnym „równaniu w dół” praw socjalnych, ochrony socjalnej i warunków pracy⁽³⁾. Powinien się on skupiać na tych aspektach, które przynoszą rezultaty w zakresie poprawy warunków życia i pracy, wzmocnienia systemów zabezpieczenia społecznego przy uwzględnieniu ich trwałości i pozytywnego wpływu na zatrudnienie, zwiększenia poziomu konkurencyjności, zwiększenia możliwości dostosowania się przedsiębiorstw i pracowników oraz zwiększenia liczby i poprawy jakości miejsc pracy.

3.5 Należy zacząć aktywnie realizować cele społeczne. Postawa reaktywna w polityce społecznej, polegająca na tym, że ma ona reagować na zmiany i dostosowywać obywateli do nowych wymogów gospodarczych, jest zbyt ograniczona. W centrum uwagi musi stać człowiek i inwestycje w ludzi, celem musi być poprawa warunków życia i pracy, a podstawę europejskiej polityki społecznej muszą stanowić jasne, skuteczne i wiążące instrumenty.

3.6 Szczególnie z uwagi na obecny kryzys nie można przecież zapomnieć, że istnieje ogólnospołeczna odpowiedzialność za dobrobyt jednostek. Obejmuje to w szczególności sprawiedliwy podział dochodów, wystarczające możliwości zatrudnienia w konkurencyjnych przedsiębiorstwach, zabezpieczenie społeczne przed takimi zagrożeniami, jak choroba, inwalidztwo, bezrobocie czy starość, wspieranie rodzin, szanse edukacyjne dla wszystkich, zabezpieczenie przed ubóstwem oraz wartościowe i przystępne usługi użyteczności publicznej.

3.7 Dynamika gospodarcza oraz postęp społeczny nie stoją wobec siebie w sprzeczności, lecz wzajemnie się wspierają. Społeczna gospodarka rynkowa łączy konkurencyjność ze sprawiedliwością społeczną. Konieczne jest zrównanie wagi zagadnień społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 27 z 3.2.2009 r., s. 99), punkt 4.1.

4. Cele i priorytety

4.1 EKES uważa, że rozsądne i potrzebne jest wsparcie państw członkowskich przez Unię przy ścisłej współpracy z partnerami społecznymi w stosowaniu, ujednolicaniu wspólnych zasad *flexicurity* i nadzorze nad nimi. W pierwszej kolejności należy przy tym zadbać o wsparcie ludzi oraz poprawę ich warunków życia i pracy. Konieczne jest szczególne uwzględnienie aspektów społecznych. Komisja i państwa członkowskie powinny dążyć do powiązania dyskusji w sprawie ewentualnych reform ze wzmocnieniem i modernizacją stosunków pracy na wszystkich szczeblach. Z tego względu EKES opowiada się za ścisłym powiązaniem debaty w sprawie *flexicurity* z rozszerzeniem dialogu społecznego na wszystkich szczeblach oraz negocjacjami umów zbiorowych na odpowiednich szczeblach. Koncepcja *flexicurity* powinna zapewnić wyważone wsparcie zarówno dla elastyczności, jak i dla bezpieczeństwa. Celem koncepcji *flexicurity* nie jest jednostronne i nieuzasadnione ograniczanie praw pracowniczych, które EKES odrzuca⁽⁴⁾.

4.2 W szczególności młodzi ludzie poszukujący pracy napotykają na ogromne trudności w dostępie do zatrudnienia. Na rynku pracy na „pokolenie praktykantów” czekają nietypowe formy pracy, które w pewnych przypadkach mogą prowadzić do niekorzystnych warunków zatrudnienia⁽⁵⁾. Zdecydowanie pozytywnie należy przyjąć działania na rzecz aktywnej integracji oraz krzewienia nauki przez całe życie. Wartościowe i niezagrożone miejsca pracy są ściśle związane z dobrym i szerokim wykształceniem. Ponadto Unia Europejska i zwłaszcza państwa członkowskie muszą opracować zestaw instrumentów polityki umożliwiających lepsze wzajemnie dostosowanie umiejętności i kwalifikacji z jednej, a oczekiwań przedsiębiorstw — z drugiej strony. Należy zwiększyć możliwości zatrudnienia absolwentów oraz poprawić warunki ramowe dla przedsiębiorstw, służące tworzeniu wartościowych miejsc pracy. Ponadto trzeba przedsięwziąć środki mające na celu zapobieganie niepewnym warunkom pracy. W przededniu oceny europejskiego paktu na rzecz młodzieży (z 2005 r.) dobrze byłoby podjąć wreszcie konkretne działania.

4.3 Korzystna byłaby również inicjatywa wspólnotowa na rzecz wspierania wartościowych miejsc pracy dla młodzieży. Powinna ona służyć ocenie — przy aktywnym wsparciu partnerów społecznych — jakości i osiągnięć absolwentów za pomocą nowego punktu kontaktowego w ramach programu Jasmine — Mikrokredyty⁽⁶⁾.

4.4 EKES za istotne uważa wspieranie działań w zakresie przedsiębiorczości, przekazywanie biznesowych kompetencji oraz wspieranie edukacji ekonomicznej w UE. Przedsiębiorczość

⁽⁴⁾ Patrz opinia EKES-u w sprawie: „Model elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) — negocjacje zbiorowe oraz znaczenie dialogu społecznego”, sprawozdawca: Thomas JANSSON (Dz.U. C 256 z 27.10.2007 r., punkt 1.4, s. 108).

⁽⁵⁾ Zob. proponowany przez EKES zestaw środków służących stworzeniu młodym ludziom innych perspektyw na przyszłość niż niepewność zatrudnienia. Opinia z inicjatywy własnej z CESE „Zatrudnienie grup priorytetowych” z 12.7.2007 r., sprawozdawca: Wolfgang GREIF, punkt 5: Skuteczne zwalczanie bezrobocia wśród młodzieży (Dz.U. C 256 z 27.10.2007 r., s. 93).

⁽⁶⁾ Patrz opinia EKES-u w sprawie mikrokredytów, sprawozdawca: Antonello PEZZINI (Dz.U. C 77 z 31.3.2009 r., s. 23).

w najszerszym znaczeniu, mogąca wspierać i stymulować nowatorską i kreatywną postawę, jest zasadniczym elementem agendy lizbońskiej, umożliwiającym zwiększenie stopy wzrostu, tworzenie lepszych miejsc pracy, zapewnienie spójności społecznej oraz zwalczanie wykluczenia społecznego (7).

4.5 W ramach strategii zatrudnienia oraz otwartej metody koordynacji konieczne jest ustanowienie o wiele ambitniejszych, skuteczniejszych i lepiej mierzalnych celów, przy większych kompetencjach wykonawczych Komisji Europejskiej. Ponownie należy skupić się na ilościowych celach europejskich, w szczególności w dziedzinach aktywności, edukacji i uczenia się przez całe życie, zatrudnienia młodzieży, dostępu do wysokiej jakości opieki zdrowotnej oraz równouprawnienia kobiet i mężczyzn (8).

4.6 Przy wspieraniu uczenia się przez całe życie konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na paradoks polityki edukacyjnej, polegający na gorszym traktowaniu osób o niedostatecznych kwalifikacjach w odniesieniu do szkoleń.

4.7 Zwalczanie bezrobocia długoterminowego i bezrobocia wśród młodzieży, wspieranie równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz większego poziomu zatrudnienia kobiet, wzmocnienie wspólnotowego programu na rzecz zatrudnienia i solidarności społecznej — Progress 2007–2013 (9) — w szczególności w celu zwiększenia potencjału najważniejszych sieci Unii służących promocji polityki wspólnotowych oraz w celu wprowadzenia nowoczesnych instrumentów badania potrzeb i perspektyw (Foresight) przy oddolnym podejściu opierającym się na procedurze uczestnictwa.

4.8 Konieczna jest poprawa warunków ramowych dialogu społecznego. W tym kontekście Komitet odnotowuje, że nadal jeszcze nie ustanowiono opcjonalnych ram dla transnarodowych negocjacji umów zbiorowych jako elementu realizacji agendy społecznej z 2005 r (10).

4.9 EKES zgadza się ze stanowiskiem Komisji, że duże znaczenie ma szybkie osiągnięcie porozumienia w odniesieniu do wniosków w sprawie dyrektyw dotyczących czasu pracy (11) i pracy tymczasowej (12). W tym kontekście EKES z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia dyrektywy w sprawie pracy tymczasowej przez Radę.

(7) Patrz opinia EKES-u w sprawie: „Postawy przedsiębiorcze a strategia lizbońska”, sprawozdawca: Sukhdev SHARMA, współsprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 44 z 16.2.2008 r.; punkt 1.1, s. 84).

(8) Patrz opinia EKES-u w sprawie wytycznych w sprawie polityki zatrudnienia, sprawozdawca: Wolfgang GREIF (Dz.U. C 162 z 25.6.2008 r., punkt 2.1, s. 92).

(9) Decyzja nr 1672/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca wspólnotowy program na rzecz zatrudnienia i solidarności społecznej — Progress (Dz.U. L 315 z 15.11.2006 r.).

(10) Komunikat Komisji „Agenda społeczna” z 9.2.2005 r., COM(2005) 33 wersja ostateczna.

(11) Zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/88/WE dotyczącą niektórych aspektów organizacji czasu pracy, COM(2005) 246 wersja ostateczna.

(12) Zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie warunków pracy pracowników tymczasowych, COM(2002) 701 wersja ostateczna.

4.10 Kilka najnowszych orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (w sprawach Laval (13), Viking (14) i Rüffert (15)) w spektakularny sposób wskazało na sprzeczności między przepisami rynku wewnętrznego z jednej strony, a prawami podstawowymi — w szczególności prawami dotyczącymi związków zawodowych — z drugiej i postawiło zasadnicze pytania. Wynika z nich konieczność podjęcia odpowiednich działań. Zorganizowane przez Komisję forum dyskusyjne stanowi pierwszy krok. Obecnie Komisja powinna przeprowadzić odpowiednią analizę skutków rynku wewnętrznego dla praw pracowniczych i negocjacji umów zbiorowych. Jeśli jest to konieczne i wskazane, należy jak najszybciej podjąć właściwe i konkretne działania służące ochronie pracowników, które uczynią jasnym, że ani swobody gospodarcze, ani reguły konkurencji nie mają pierwszeństwa przed podstawowymi prawami socjalnymi.

4.11 Mobilność ludzi daje wiele możliwości oraz przyczynia się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego i konkurencyjności. Jednak Komitet uważa, że oprócz tych pozytywnych zjawisk konieczne jest zbadanie również negatywnych aspektów mobilności, zwłaszcza tych związanych z dużymi falami migracji. Dotyczy to w szczególności skutków społecznych, np. sytuacji społecznej i rodzinnej migrantów i członków ich rodzin, dumpingu socjalnego związanego przede wszystkim z nielegalnym zatrudnieniem, warunków mieszkaniowych migrantów oraz ewentualnych skutków dla rynku pracy. Ponadto konieczne jest również zbadanie średnio- i długoterminowych skutków dla systemu edukacyjnego w kraju pochodzenia oraz „drenażu mózgow” (16). Wyniki powinny być podstawą dla działań służących ograniczeniu takich skutków.

4.12 EKES z zadowoleniem przyjmuje działania Komisji służące rozwojowi łatwo dostępnych i przystępnych usług socjalnych wysokiej jakości. Komitet zdecydowanie opowiada się za zachowaniem w odniesieniu do tych usług priorytetu interesu powszechnego nad przepisami dotyczącymi rynku wewnętrznego i konkurencji. Niemniej konieczne jest wyjaśnienie odpowiednich pojęć i uregulowań. Z tego względu Komitet proponuje wielotorowe, progresywne podejście, w którym zagadnienia sektorowe i tematyczne zostaną wzajemnie ze sobą powiązane. Powinno to prowadzić do przyjęcia aktów prawnych tam, gdzie są one potrzebne, i/lub do dostosowania tych zasad i warunków do różnych zainteresowanych sektorów (podejście horyzontalne ukierunkowane na poszczególne sektory) (17).

4.13 Uwzględniając obawy wyrażane przez sporą część społeczeństwa europejskiego, że za 20 lat wiele osób nie będzie już miało zapewnionego dostępu do wysokiej jakości opieki

(13) Sprawa ETS C-341/05: Laval un Partneri Ltd/Svenska Byggnadsarbetareförbundet (szwedzki związek zawodowy pracowników sektora budowlanego).

(14) Sprawa ETS C-438/05: International Transport Workers' Federation i inni/Viking Line ABP i inni.

(15) Sprawa ETS C-346/06: Adwokat Dr. Dirk Rüffert działający jako syndyk masy upadłości Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG przeciwko krajowi związkowemu Niedersachsen.

(16) Migracja szczególnie wykształconych lub utalentowanych osób z danego kraju.

(17) Patrz opinia EKES-u w sprawie jednolitego rynku Europy XXI wieku, sprawozdawca: Bryan CASSIDY, współsprawozdawcy: Raymond HENCKS i Claudio CAPELLINI, punkty 1.13 oraz 1.15 (Dz.U. C 77 z 31.3.2009 r., s. 15).

zdrowotnej⁽¹⁸⁾, konieczne jest wypracowanie właściwych, jasnych i przejrzystych celów oraz uzupełnienie ich odpowiednim monitorowaniem i działaniami informującymi.

4.14 W kontekście orzeczenia ETS w sprawie *Rüffert* mówienie o „szczegółowym rozpatrywaniu wpływów społecznych”⁽¹⁹⁾, zwłaszcza w odniesieniu do prawa zamówień publicznych, wydaje się dość śmiałe. Nie można również zapomnieć, że europejskie dyrektywy w zakresie zamówień publicznych w znacznej mierze ukierunkowane są na aspekty gospodarcze, a rzeczywistość zamówień publicznych — niemal wyłącznie. Dla odpowiedniego uwzględnienia aspektów społecznych podmioty składające zamówienia publiczne potrzebują jasnych i wiążących warunków ramowych. Ponadto zamówienia publiczne zyskałyby bardziej społeczny wymiar, gdyby uwzględnienie niektórych aspektów społecznych było nie tylko możliwe, ale wręcz obowiązkowe. Z tego względu EKES uważa, że korzystne byłoby przedstawienie przez Komisję konkretnych rozważań w tym kierunku. Na przykład możliwe byłoby zbliżenie przepisów społecznych na podstawie wytycznych europejskich, aby w ten sposób lepiej wykorzystać potencjał otwartej metody koordynacji.

4.15 Już w swojej opinii w sprawie dyrektywy dotyczącej czasu pracy⁽²⁰⁾ EKES wyraził ubolewanie, że Unia Europejska marnuje swoją szansę, nie uwzględniając łączenia życia prywatnego i zawodowego. Z tego względu EKES ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje wyniki przeprowadzonych przez Komisję konsultacji z partnerami społecznymi w sprawie łączenia życia prywatnego i zawodowego oraz już opublikowanych propozycji w sprawie lepszych warunków urlopów macierzyńskich⁽²¹⁾ i większych praw kobiet prowadzących działalność na własny rachunek⁽²²⁾. Komitet z zadowoleniem przyjmuje również podjęcie przez europejskich partnerów społecznych kwestii przeglądu dyrektywy w sprawie urlopów wychowawczych.

4.16 Zdaniem Komitetu konieczne jest uzupełnienie działań wspólnotowych wspierających równouprawnienie i osoby niepełnosprawne, zwalczających wykluczenie społeczne oraz wspierających aktywną integrację wzmocnionymi aktywnymi działaniami politycznymi, ukierunkowanymi również na zatrudnienie osób starszych oraz grupy ludności znajdujące się w trudnej sytuacji i bezrobotnych. Priorytetem musi być również zwalczanie ubóstwa. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na kobiety i osoby samotnie wychowujące dzieci. Jednocześnie pożądanym byłoby wzmocnienie działań politycznych służących wyważonej integracji imigrantów. EKES może aktywnie przyczynić się do tych analiz za pomocą organów monitorujących rynek pracy.

⁽¹⁸⁾ Patrz „Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years' time”, Analytic Report, maj 2008 r., punkt 2.9; Flash Eurobarometer Series #227; badanie przeprowadzone przez Instytut Gallupa na Węgrzech na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia.

⁽¹⁹⁾ COM(2008) 412 wersja ostateczna, punkt 5.6.

⁽²⁰⁾ Patrz: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/88/WE dotyczącą niektórych aspektów organizacji czasu pracy, sprawozdawca: Ursula ENGELLEN-KEFER (Dz.U. C 267 z 27.10.2005 r., s. 16).

⁽²¹⁾ Wniosek dotyczący zmiany dyrektywy 92/85/EWG z 3 października 2008 r., COM(2008) 600/4.

⁽²²⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylającej dyrektywę 86/613/EWG, 2008, COM(2008) 636 wersja ostateczna.

5. Instrumenty

5.1 W ostatnich dziesięcioleciach UE ustanowiła prawne standardy minimalne w dziedzinie równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji, jak również w niektórych kwestiach dotyczących warunków pracy i zbiorowego reprezentowania praw pracowników. Te przepisy prawne stanowią istotny element europejskiej polityki społecznej. Niemniej choć dokonano już pewnego postępu, wciąż istnieje ogromny potencjał poprawy.

5.2 EKES opowiada się za wykorzystaniem całej palety środków polityczno-społecznych (przepisów prawnych, otwartej metody koordynacji, niezależnych porozumień pomiędzy partnerami społecznymi) i zastosowaniem w przypadku każdego zagadnienia najbardziej odpowiedniego instrumentu. Faktem jest, że niektóre obszary nie były jeszcze w ogóle omawiane na szczeblu europejskim, jak np. wypłata świadczeń w przypadku choroby, definicja statusu pracownika czy ochrona przed przeniesieniem. Inne dziedziny są objęte nimi jedynie częściowo, jak na przykład łączenie życia rodzinnego i zawodowego czy ochrona przed wypowiedzeniem.

5.3 Bezsprzecznie duże znaczenie ma implementacja do prawa krajowego oraz stosowanie i realizacja obowiązujących przepisów. W tej sprawie EKES zgadza się ze stanowiskiem Komisji. Istotne jest również, aby wdrażane standardy minimalne traktować jako punkt wyjścia dla rzeczywistej poprawy warunków życia i pracy, a nie jako koniec rozwoju. Dla dobrej implementacji konieczne są skuteczne i odpowiednie instrumenty oraz wsparcie zwłaszcza w sytuacjach transgranicznych. Ten ostatni problem był szczególnie widoczny przy implementacji i stosowaniu dyrektywy w sprawie delegowania⁽²³⁾. W tym przypadku nie wystarczy sam apel o współpracę, lecz potrzeba ogólnoeuropejskich wiążących warunków ramowych. Trzeba tu w szczególności zwrócić większą uwagę także na opracowanie skutecznych środków w odniesieniu do sytuacji transgranicznych.

5.4 Międzysektorowy, sektorowy i transgraniczny dialog społeczny nadal pozostaje jednym z głównych filarów modelu społecznego w państwach członkowskich i na szczeblu UE. Przy stawianiu czoła wyzwaniom polityki społecznej kluczową rolę odgrywają pracodawcy i związki zawodowe, ponieważ stanowią główną siłę postępu gospodarczego i społecznego⁽²⁴⁾.

5.5 Dialog ze społeczeństwem obywatelskim, który należy wyraźnie odróżnić od dialogu społecznego, będzie stanowić w przyszłości kolejny istotny filar. Prawdziwym wyzwaniem będzie zaangażowanie wszystkich obywateli oraz ich organizacji na wszystkich szczeblach w proces budowy Europy socjalnej⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Dyrektywa 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (Dz.U. L 018 z 21.1.1997 r.).

⁽²⁴⁾ Patrz: opinia EKES-u z 9.7.2008 r. w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 27 z 3.2.2009 r., s. 99) punkt 5.6.

⁽²⁵⁾ Patrz: opinia EKES-u z 9.7.2008 r. w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 27 z 3.2.2009 r., s. 99) punkt 5.7.

5.6 EKES podziela stanowisko Komisji, że konieczne jest zwiększenie potencjału otwartej metody koordynacji (OMK) i w szczególności zastosowanie przy tym zarówno celów ilościowych, jak i jakościowych. EKES potwierdza, że otwarta metoda koordynacji powinna być częściej stosowana lokalnie i w ten sposób odzwierciedlać oddolne podejście oparte na uczestnictwie oraz umożliwiać niezbędną koordynację między partnerami i działaniami politycznymi⁽²⁶⁾. Zaleca się również większe

zaangażowanie Parlamentu Europejskiego w otwartą metodę koordynacji. Zwiększyłyby to demokratyczną legitymizację OMK.

5.7 Z zadowoleniem przyjmuje się rozwój celów związanych z dobrobytem obywateli, wykraczających poza zwyczajowy wskaźnik PKB w przeliczeniu na mieszkańca, co może przyczynić się do relatywizacji przeważnie ekonomicznego postrzegania osiągnięć gospodarek krajowych⁽²⁷⁾.

Bruksela, 14 stycznia 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

⁽²⁶⁾ Patrz: opinia EKES-u z 9.7.2008 r. w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 27 z 3.2.2009 r., s. 99) punkt 7.9.3.

⁽²⁷⁾ Patrz: opinia EKES-u z 9.7.2008 r. w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 27 z 3.2.2009 r., s. 99) punkt 7.9.2.